

SÈRIE 1

L'examen consta de dues opcions diferenciades, cadascuna amb un text i cinc preguntes sobre el text. Les preguntes de cada opció tenen una estructura molt semblant. Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre-les. Les pautes que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són òbviament fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegeixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa, i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Primera pregunta

Explicar breument el contingut del text. [2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (60-100 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-100 paraules, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. Per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Opció A) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

(i) S'esmenta que s'ha establert prèviament un principi: que, en una ciutat, cadascú es dediqui a allò que correspon a la seva naturalesa, fa que en la ciutat hi hagi una "semblança" de la justícia.

(ii) Usant com a model això que ja s'ha establert, s'afirma que la justícia, en un individu, és quelcom similar: que cadascuna de les parts de l'ànima faci allò que correspon, amb harmonia i unitat entre elles.

La saviesa és el saber que ens inspira a intentar assolir i conservar aquest estat de l'ànima.

Opció B) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) En aquest fragment Hume argumenta que no es pot donar cap prova a priori (una demostració), ni tampoc cap prova basada en l'experiència (un argument probable), que la naturalesa en el futur s'hagi de comportar igual que en el passat:
- (iia) No es pot donar una prova a priori, perquè mai no es pot provar a priori la falsedat de quelcom que és possible. Que el futur no sigui com el passat, és possible.
- (iib) No es pot donar una prova basada en l'experiència, perquè fer-ho requeriria assumir allò que volem provar: que l'experiència passada és una guia de com serà el futur.
- (iii) Per tant, quan donem per descomptat que el futur serà com el passat ho fem sense cap mena de prova.

• L'avaluació de la pregunta s'ha de fer **de forma global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera mínimament coherent les idees que s'indiquen.

Segona pregunta

Explicar el significat de termes o expressions. [1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

- a)** «accions exteriors de l'home»: la forma en què una persona es comporta dins de la societat.
- b)** «la seva pròpia casa»: la seva ànima.

Opció B)

- a)** «demostrar»: justificar a priori.
- b)** «allò que és possible»: allò que no resulta contradictori suposar que es dóna.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres formes correctes de respondre.

Tercera pregunta

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi. [3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre la afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular juga en el conjunt del pensament del filòsof. De vegades, una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) L'estratègia argumentativa de Plató que vol esbrinar què és la justícia fixant-se primer en quan una societat és justa i, a partir d'aquí, establir quan és just un individu.
- (ii) Descripció de les tres classes de la ciutat, i de les virtuts associades a cadascuna.
- (iii) La ciutat és justa si cadascuna de les classes fa allò que li és propi.
- (iv) Descripció de les tres parts de l'ànima i de les virtuts associades a cadascuna d'aquestes parts.
- (v) Hi ha una analogia directa entre allò que fa justa una ciutat i allò que fa just un individu: un individu és just si cadascuna de les tres parts de l'ànima fa allò que li és propi i, en particular, si la part racional regeix les altres.
- (vi) Haver descobert què fa justa una ciutat, i haver vist que es pot aplicar això al cas de l'ànima d'un individu permet afirmar, doncs, que s'ha descobert en què consisteix que una ciutat sigui justa ("s'ha descobert la ciutat justa") i que s'ha descobert en què consisteix que un individu sigui just ("s'ha descobert l'individu just").

Opció B) La màxima puntuació requeriria:

- (i) Contextualitzar breument la qüestió a discutir: empirisme de Hume; el problema de la causalitat: creure que de les mateixes causes, en el futur, se seguiran els mateixos efectes que es van produir en el passat vol dir creure que la naturalesa és regular (que el futur s'assembla al passat).
- (ii) Explicar amb claredat i amb les pròpies paraules de l'alumne/a l'argumentació que Hume presenta de forma compactada en el propi text de l'examen (i de la qual ja hem indicat els punts principals a propòsit de la pregunta 1):
  - (a) No podem justificar la creença que el futur serà com el passat (és a dir, que la naturalesa és regular):
    - (b) Per a justificar-ho, ho hauríem de fer o amb una prova a priori (una demostració), o amb una prova basada en l'experiència.
      - (b1) No ho podem justificar amb una prova a priori: sabem que és lògicament possible que la naturalesa en el futur no fos com en el passat (això ho sabem perquè podem concebre sense contradicció que el futur no fos com el passat). I allò que és possible no es pot provar mai que sigui fals amb una demostració a priori. Per tant, no podem donar una demostració a priori que la naturalesa en el futur hagi de ser com era en el passat.
      - (b2) Tampoc no ho podem provar amb un argument basat en l'experiència: per fer-ho hauríem de basar-nos en el que hem observat fins ara, per concloure com seran les coses en el futur. Però que sigui legítim fer això és, justament, el que volem provar. Voler donar una prova basada en l'experiència ens faria caure, doncs, en la circularitat.
    - (c) Per tant, quan donem per descomptat que el futur serà com el passat ho fem sense cap mena de prova.

Quarta pregunta

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre. [2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

a) La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar. En qualsevol cas: **l'alumne/a és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues postures de forma implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles– i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. [2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva postura a favor o en contra de la tesi tot fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què, de fet, no està ni a favor ni en contra de la tesi).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne/a ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- (a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi a discutir.
- (b) La coherència de les raons que l'estudiant doni ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

Pel que fa a l'opció A), cal, com sempre, que l'alumne ofereixi raons o arguments per a justificar la postura que vol defensar. No és adequat fer simplement afirmacions, que no s'intenten justificar: "Ho hauria de fer perquè és el millor per a la societat" (això només repeteix el que ja ve a dir el mateix enunciat de la pregunta; la qüestió és: per què hauria de prioritzar el bé de la comunitat al seu propi?). Es tracta, per tant, que l'estudiant s'adoni que cal que justifiqui les seves afirmacions i que intenti (encara que sigui de forma molt elemental i poc elaborada) donar raons per defensar allò que afirma.

Pel que fa a l'opció B) cal esperar que si l'alumne/a vol justificat el seu desacord amb l'afirmació ho farà intentant oferir-ne contraexemples. (En qualsevol cas, cal recordar: la pregunta deixa completament obert que l'alumne pugui intentar argumentar a favor o en contra de l'afirmació i la manera específica en què pot decidir fer-ho).

SÈRIE 4

L'examen consta de dues opcions diferenciades, cadascuna amb un text i cinc preguntes sobre el text. Les preguntes de cada opció tenen una estructura molt semblant. Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre-les. Les pautes que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són òbviament fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegeixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa, i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Primera pregunta

Explicar breument el contingut del text. [2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (60-100 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-100 paraules, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Opció A) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) En aquest text Mill defensa que és consistent amb el principi utilitarista mantenir que hi ha plaers que són superiors a altres perquè són d'un tipus més elevat (és a dir, són qualitativament superiors).
- (ii) Altres autors utilitaristes havien reconegut que els plaers intel·lectuals eren superiors als corporals, però deien que això es derivava del fet que eren més segurs o duraven més, però no havien reconegut que hi havia diferències qualitatives entre plaers.
- (iii) És millor una vida on es pugui gaudir de plaers superiors (encara que vagi acompanyada d'insatisfacció), que no una vida satisfeta on no es tingui accés a aquest tipus de plaers.

Opció B) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) A vegades es té set, sense que sigui bo beure. Però normalment això no és així.
- (ii) Puc usar les meves capacitats (fixar-me en el que em diuen diferents sentits, usar la memòria i l'enteniment) per evitar errors respecte allò que els meus sentits em representen.
- (iii) Del fet que sé que Déu no m'enganya, puc concloure que quan faig un ús curós de les meves capacitats no puc estar enganyat en allò que crec.

• L'avaluació de la pregunta s'ha de fer **de forma global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera mínimament coherent les idees que s'indiquen.

Segona pregunta

Explicar el significat de termes o expressions. [1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

a) «circumstancials»: Que no són avantatges que es basin en allò fonamental o essencial.
Alternativament: Que es dóna però podria no donar-se.

b) «consistent»: Sense que hi hagi cap contradicció.

Opció B)

a) «enteniment»: La capacitat de raonar.

b) «repugni»: Que estigui en contradicció.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Tercera pregunta

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi. [3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre la afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular juga en el conjunt del pensament del filòsof. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A) La màxima puntuació requeriria:

- (i) Enunciar el principi d'utilitat de Mill i explicar-lo.
- (ii) Explicar la distinció de Mill entre plaers superiors i inferiors. Això involucrarà explicar el criteri de Mill per distingir quan un plaer és d'ordre superior (i explicar qui són els jutges competents per establir-ho).
- (iii) Serà meritori (però no és imprescindible per tenir la màxima puntuació) que es parli de la limitació que tenia la idea d'altres utilitaristes de voler explicar que és preferible fer accions que promoguin els plaers intel·lectuals basant-se sols en la superioritat en trets circumstancials (major durada, intensitat, seguretat) dels plaers intel·lectuals.
- (iv) Vincular la frase a comentar amb el que s'ha exposat anteriorment. Això es pot fer de més d'una manera. Es pot entendre la frase com un exemple que il·lustra les idees exposades abans, o també es pot mirar de vincular la frase amb el que s'ha exposat abans indicant que la frase a comentar expressa una intuïció que justifica introduir la distinció entre diferents tipus de plaers.

Opció B) La màxima puntuació requeriria:

- (i) Resumir l'esquema general de l'argumentació de Descartes a les Meditacions que li permet superar el dubte sobre la possibilitat de conèixer el món.
Això involucrarà:
  - (ia) Indicar breument algunes raons per al dubte.
  - (ib) Esmentar breument el cogito
  - (ic) Explicar que Descartes prova l'existència de Déu (no és necessari descriure cap prova de l'existència de Déu, però serà meritori si es fa)
  - (id) La bondat i omnipotència de Déu asseguruen que mai no deixarà que m'enganyi quan faig un bon ús de les meves facultats.
- (ii) Explicar la dificultat específica que casos com el dels hidròpics (on els sentits sempre ens enganyen) presenten per a l'afirmació que Déu no és enganyador.
(No cal en absolut que l'alumne usi el terme "hidròpics").
- (iii) Explicar la resposta de Descartes a aquesta dificultat (que es presenta en part en el propi text): els nostres sentits funcionen de manera que en la majoria dels casos allò que ens diuen sigui veritat, i en els casos en que no ho és, podem descobrir-ho si usem adequadament les nostres capacitats, en particular, l'enteniment.

Quarta pregunta

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre. [2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

a) La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar. En qualsevol cas: **l'alumne/a és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues postures de forma implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles– i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

En l'opció (A) es presta especialment a comparar la concepció de Mill amb la de Kant (tot i que hi ha també moltes altres possibilitats). Segons Mill allò que fa que (normalment) no sigui moralment permisible mentir és que fer-ho comportarà que hi hagi menys felicitat general que no fer-ho; en el cas de Kant, en canvi, el que fa que no sigui permisible mentir és que qui mentís actuaria segons una màxima que no es pot desitjar que esdevingui una llei universal (perquè seria impossible que ho fos).

Serà meritori que l'alumne mostri bona comprensió de la postura de Mill i prengui en consideració que pot haver-hi casos on mentir comporti més felicitat (plaer i absència de dolor) en les persones directament afectades que no fer-ho; tot i així, Mill no ha de dir que en aquests casos sigui permisible mentir: perquè cal considerar no sols els efectes immediats sinó també els efectes a llarg termini en tota la societat: mentir tendeix a fer disminuir la confiança mútua entre els membres de la societat; i tots els bens que ens reporta la vida en societat (i la tota felicitat que comporten) es basen en que hi pugui haver la col·laboració necessària que depèn de que hi hagi aquesta confiança mútua; mentir, doncs, té afectes a llarg termini que són clarament contraris a la finalitat de maximitzar la felicitat general.

Serà meritori també que l'alumne esmenti que la concepció de Mill dona cabuda a que hi hagi excepcions (casos on mentir és moralment permisible), mentre que la de Kant sembla que no.

L'opció (B) deixa molt obert els aspectes sobre els quals es pot fer la comparació del pensament dels dos autors. Serà suficient identificar 3-4 punts principals de comparació i explicar-los amb correcció per poder tenir la màxima qualificació en la pregunta.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. [2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva postura a favor o en contra de la tesi tot fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de la tesi).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne/a ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- (a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi a discutir.
- (b) La coherència de les raons que l'estudiant doni ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

En referència a l'opció (A): Com sempre serà important que l'alumne no es limiti a fer afirmacions (p.ex. que simplement digui "sí, ho pot fer perquè té gana, i ha de menjar"), sinó que el que importarà principalment són les **raons** i els **arguments** que s'ofereixin per a mirar de justificar i donar suport al punt de vista que es vol defensar.

En referència a l'opció (B): serà important, i meritori, que l'estudiant mostri que s'adona que es demana si hi ha **afirmacions** que les persones cegues no poden saber si són veritat; és a dir que s'adoni que no es pot respondre simplement: "trivialment sí, perquè no veuen, per exemple, el color vermell". Dir això no justificaria, per ell mateix, que hi ha alguna **afirmació** que no poden saber si és veritat o falsa (les persones cegues, per suposat, saben, per exemple, que el cel és blau o que l'herba és verda).